

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. pa pi lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,

székelyud varhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.

Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Ha örvendezünk az Urban örvendezzünk.

Most van az örömöknek és vigalmaknak ideje. Egymást érik e farsangi napokban: a bálók, hangversenyek és más multságok. A keresztyén vallás nem is tiltja el követőit a farsangi örömtől, mert az evangelium azt tanítja, hogy az Isten nem bánatra és szomorúságra, hanem öröme és boldogságra teremtette az embert. Pál apostol is arra tanít, hogy mindenkor örvendezzünk, de mégis arra is int, hogy vigyázzunk nehogy a mi örvendezésünk kicsapongássá váljék, hogy lehessen a mi örömünk ő benne, a mi szabadságunk és üdvösségünk erős Istenében.

Az élet örömei, csak úgy válnak a mi megújulásunkra, ha azokkal mértékletesen és okosan élünk. Hogy pedig mérsékletesen és tisztán élhessünk e jelenvaló világban, soha sem szabad elménkből kizárjuk a vallás örök igazságait. A vallásban van egyedül az a mindenható erő, a mely képes ujja szülni a nemzeteket, megtisztítani az erkölcsöket és örökkévaló kincsek keresésére indítani az embereket.

Azonban, ha végig tekintünk társadalmunk életén, szomorú jelenségeként tapasztaljuk, hogy a hitetlenség által megvesztegetett anyagi kor szelleme uralkodik ma a lelkeken. Látjuk, hogy a vallás sok emberre elvesztette megszentelő, meg-nemesítő hatását; látjuk, hogy néha éppen azok gunyolják a hit üdvözítő erejét, a kik magukat felvilágosodottnak szeretnék tartani, látjuk, hogy igen sok család nem tartja elodázhatatlan kötelességének, istenfélelmében nevelni a gyermekeket.

Bizony, sajnós korjelenség az, hogy századunkat nem az élőhit, a munka kedv, a kötelesség-érzet és a jó Isten szent akaratán való megnyugvás jellemzik, hanem a látszat, a csillogás utáni vágy és élvezet hajhászat.

Talán sohasem hangoztatták annyit az emberek, hogy »küzdelem az élet«, »nehéz a megélhetés«, mint éppen most. Sohasem vált annyira jelszóvá, hogy »minden munkás méltó a maga bérére« mint ma, a midőn már a szocialismus zugó morája minden vonalon hangzik, a sorsával elégedetlenkedő nép rétegeiből. Szóval, az emberiség igényei rohamosan nőnek!

Eltűntek azok a boldog idők, a midőn megelégedett ki-ki a maga körével, elérhetetlen után nem vágyott; a mikor az ember nem nézte csak azt, hogy mi hasznos neki, hanem a mások javát is elémozdítani törekedett. Ma, midőn az emberek versenyeznek az előhaladásért, az igények rohamosabban nőnek, mint a bevételek. Bár a versenyzésnek e képtelen és elviselhetetlen terheit a legtöbben átlátják, sőt okos eszük azt mondja nekik szüntelen: hó, megálj, — mégis mennek tovább az eszeveszett hajszába, mig nem elmerülnek a szegyenbe, a mit nyomon követ a család bukása.

Ma már egyetlen társadalmi osztály sincsen megkímélve e betegségtől. Naponta látnak pénzembereket, nagy vállalkozókat, a kik a könnyen szerzett vagyont, könnyelműen szórják el; kereskedőket, kiknek üzlete pazar fényvel van berendezve, hollott a bukás szélén állanak; hivatalnokokat, kik a gazdagok fényűzését utánozzák; iparosokat, a kik szegyenlik egyszerű környezetüket... Oh, hova vezet e hajsza, ez ön és világ ámitó

felületesség! Bizony, az egyéni, társadalmi és nemzeti romlásra.

E bajból nincs más menekvés, mint a hamisítatlan, tiszta, megalkuvást nem ismerő evangéliumi keresztyénség. Ez emelheti ki egyedül az embert a porból, megtanítva őt arra, hogy ő a mennyei Atyának gyermeke, kinek élete nincsen e jelenvaló világra korlátolva, hanem előtte áll a végtelen örökkévalóság. Ezért, a ki lelkét erővel a porba akarja ölni, vétkezik önmaga ellen, a midőn annyira elmerül a gyönyörökbe, hogy a sirontuli életre nem gondol. Szent vallásunk arra figyelmeztet bennünket, hogy az a legvétkesebb könnyelműség, ha lelkünk üdvével, nyugalmával mit sem gondolva, haladunk át földi életünk utain.

Vajjon mi is lesz a könnyelműekkel? — Tekintsük csak meg kedves olvasók azoknak végét, kik ilyen könnyelműséggel haladnak az élet utain!

Mennek, rohannak egy darabig, nem látják a fenyegető veszélyt: a bűnt, a nyomort, a gyalázatot, örök halált; nem halják meg értők remegő kedvesük kérését, intését, sőt az előre nyomulás mámorában, még maguk siettetik az idők itéletét, mignem megnyílik előttük a mélység és elnyeli őket, örökre.

Tekintsük meg csak az áldozatok szomorú végét. Ha bejárjuk a börtönöket, a kórházakat és az örültek házaít, ott találjuk ezrivel a könnyelmű világfiakat, reménytelenül keseregva a megmáshatatlant mult gyászos emlékein. E szerencsétlenek intő például szolgálhatnak mindnyájunknak,

hogy vigyázva éljünk, nehogy elragadjon a világ és nehogy megvesztegessen az élvezetek után sovárgó kor szelleme!

Azt, hogy a világról egészen lemondjunk, Isten nem kívánja, sőt éppen az Istennek rendelése, hogy annak ártatlan örömeit meg ne vessük. Csak annyit kíván az Ur, hogy a világ örömeibe el ne merüljünk és azokért Ő róla és lelkünk javairól meg ne felejtkezzünk.

En, arról megvagyok győződve, hogy korunk legnagyobb baja, a hitetlenség. Az erkölcstelenység, a kötelesség mulasztás, az öngyilkosság, mind onnan származnak, hogy igen sok családban soha sem imádkoznak élő hittel, mert elfelejtették a zsoltár írónak intését: Ha az Ur nem építi a házat, hiába fáradnak az építők.

Mennyivel boldogabb idők voltak azok, mikor a hosszú téli estéken az apa vagy anya elővették a családi bibliát és felolvastak belőle az egybegyűlt család tagoknak!

Mert voltak ilyen idők kedves olvasóim... Emlékezzetek csak, mennyi sok igaz örömet köszönhettek, az elköltözött drága öregeknek!

Ha a korszellem sok lélekből kiölte a vallásos szülők emlékét, ha a szülők vagy nagyszülők halála után a vén bibliát a lomtárba dobták és így a reájuk bizott lelkek elmerültek a kárhozat és a bűn örvényébe: vajjon, az ilyenek miként számolnak be, a reájuk bizottakról, miként adnak számot Istennek?

Az ilyenek, hogy viselhetik az apostól itele-

TÁRCZA.

Egyenlőség.

Arról beszélt a pap, hogy nemcsak az Ur előtt, hanem a természet rendje szerint is egyenlők vagyunk. Mi mindnyájan, a kik az irás szavai szerint az Isten képét viseljük, lényegében ugyanazonos testi és lelki tehetségekkel vagyunk felruházva. Nemcsak a kezdet és a vég hasonló, jobban mondva ugyanazonos minden embernél, hanem lényegében a két véghatárnak köze is. Mindenikünknek ennie, innia, ruházkodnia kell, hogy testi életét fenntartsa, mindenkinek társaival kell érintkeznie, hogy lelki és erkölcsi élete legyen.

A jó mindnyájunkat kellemesen, a rossz fájdalmasan érint. Ugyanaz a hiúság mozgatja a »magas« politika diplomatáit, a pártvezéreket, a szalonok dámáit, mint a csárdában legénykedő nép emberét s a falu laczkias menyecskejét. A jó cselekedetekért a hála, a rosszakért a bosszuérzete, vágya a társadalom minden rétegében ugyanaz; a teljesített kötelesség mindenütt megnyugtat, a megszegett lelkifurdalást okoz és így tovább egész sokaságát sorolta fel a lelki élet tényeinek, amelyek az emberek egyenlőségét bizonyítják. Nem lényegbeli, csak árnyalati különbségek vannak közöttünk, mint egyazon fa levelei között. Nincs hát értelme a gőgnek, az egyenlőt-

lenségre törekvésnek; mert a miben különbözünk némileg egymástól, az nem a mi érdemünk, rendesen nem a mi jelességünk. A nagyobb tehetség Istennek ingyen adománya, a vagyon elődeink szorgalmának, ügyességének, némelykor büneinek eredménye. Becsüljük hát egymást egyenlő testvérekül.

A beszéd általános nagy figyelmet keltett, mint a jeles szónoknak minden beszéde, melyekkel sohasem döcögött az agyontaposott utakon, hanem új ösvényt vágott.

Am a hatás igen különböző volt. A gyülekezet vezető emberei között egy pár — különösen Kormányos Pál, aki egy kissé gyanus keletkezésű vagyonával gőgösködött — megvonta a vállát. Ez azt jelentette:

— Nekünk ugyan beszélhetsz! Csak az kelene még, hogy egyenlők legyünk a faluvégi cigányokkal!

A gyülekezet többségére azonban szemmel látható jó hatása volt a beszédnek; de legmélyebben mégis a legszegényebbekre, köztük a Dani cigány feleségére hatott, aki különben sem tartotta magát alábbvalónak más halandónál. Nagy volt az öröme, hogy imé most már a tiszteletes ur is igazat ad neki.

A következő vasárnap az Ur asztalához járultak a hivek. A mint felállottak, egyszerre csak eltűnt az egyenlőség, melyről egy hét előtt oly szépen prédikált a tiszteletes ur. Szépen el-

tét. Ki az őveiről gondot nem visel, az a hitet megtagadta és alábbvaló a hitetlennél!

E farsangi napokban, e téli időben, a midőn mindenki jobban is reá ér, munkálkodjunk azon kedves olvasók, hogy legyen ismét az a családi tűzhely a mi régen volt: az igazi vallásosságnak melegágya, a keresztyén erényeknek iskolája. Ha ezt tesszük, akkor az otthon ismét a földi élet édene lesz, képmása a mennynek, a hova az Atya ígérete szerint eljutnak mindazok, a kik e földön az ő szent parancsolatai szerint éltek.

Péchy Árpád,

brassói ev. ref. lelkipásztor.

A régi és új világnézet.*

A vallás, legközvetlenebbül tekintve, a sziv dolga, a kedély belső állapota, bizonyos érzelme-ken nyugvó életirány és életerő. Azonban ez ér-
zelme-*zettel*, azaz bizonyos képzetekkel a mindenségről, Istenről és az emberről, Isten és az ember viszonyáról, az embernek az isteni megismerésére való képességéről stb. Ebből a szoros kapcsolatból önként következik, hogy a világról való felfogásunk kisebb-nagyobb mértékben módosítólag foly be a vallásos szellem és a vallásos eszmék fel-

* Felolvasatott a székelyudvarhelyi református estélyen 1905. febr. 19-én.

helyezkedtek a megszokott rendben: elől az értelmiség és családi népe, utánna a módos gazdák és családtagjaik, majd a kevésbé módosak, végül a szegény napszámosak. Ez a felállás meghazudtolta nemcsak a társadalmi egyenlőséget, hanem az Isten előtt való egyenlőséget is.

A gyülekezet tagjai azonban ezt éppen nem vették észre s áhitatos lélekkel várták ama kenyeret és bort, melyről elmondattott, hogy »ez az én testem és vérem.«

Egy ember nem tartotta természetesen az egyenlőtlenséget. Ő még az egyenlőségről szóló beszéd hatása alatt állott s a fejébe vette, hogy érvényt szerez az egyenlőség elvének: beállott, jobban mondva, befészkelte magát a félkör középebe. Ez az ember a Dani cigány felesége volt, Mária.

Lépése nagy és kinos feltűnést keltett. Jobbról és balról érthető szem és fej beszéd keletkezett Mária felé; de bizony ő nem ügyelt reája. Még a villámló tekintetek sem imponáltak neki. Daczosan megvetette a lábát, bizonyára ezt gondolta:

— Dobjatok ki, ha mertek!

Erre azonban nem került a sor. Izsák Eszter leányasszony ugyanis, aki a cigányasszony után a szegényebb vég felén állott, kilépett a sorból s ezt sugta a tiszteletes urnak:

— En nem iszom a cigányasszony után!

A szegény tiszteletes kit. os bizonytalanságban volt egy pár pillanatig. Szerette volna az

fogására, s a világnézet átalakulása a hagyományos képzetek egész sorának megváltozását, illetve megsemmisülését vonja maga után.

Az újabb kor ilyen rendkívüli változásokat idézett elő a vallásos képzetek világában. A természettudományok roppant előhaladása és meglepő felfedezései ugyanis lehetővé tették, hogy az emberi elme mélyebben bepillantson a nagy mindenség titkaiba s pontosabban megfigyelje a világ csodálatos rendjét és örök törvényeit; e vizsgálódása folyamán új eredményekre jutott, új képet nyert a világról, a világ egységéről, összefüggéséről, törvényei állandóságáról, új képzeteket alkotott Istenről és az ő működéséről, Istennek a világhoz való viszonyáról, — s ekkép a régi (bibliai) világnézet helyébe, mely évezredekken át uralta az embetiséget, egy új világnézet lépett, mely korszakalkotó küzdelmekben jött létre s hivatva van teljesen átalakítani az emberek vallásos gondolkozását.

Ez az átalakulás azonban nem egykönnyen megy végbe a lelkekben. Nagyon sokan vannak még ma is, akik ellenséges szemmel nézik a természettudományok hódításait, s tudni sem akarnak az új világnézetről, egyfelől azért, mert az az egyházi hitelvekkel és a hagyományos képzetekkel ellentétben áll; másfelől, mert attól félnek, hogy a világról és Istenről való régi képzetek megváltozásával hitünk alapjai is megincognak.

A világnézet kérdése eszerint minden vallásos embert közelről érdekel, s azért nem végzek

egyenlőség elvét megvédelmezni, most, mikor imé törésre kerül a dolog; de viszont botrány árán (hiszen nyilvános botrány, ha Izsák és az utánna jövők nem fogadják a feléjük nyújtott kelyhet), hivei jó részének elidegenítése árán nem volt bátorsága levonni a következményeket.

Nem sokáig gondolkozott. Fogta e boroskancsót. Öntött belőle a régóta nem használt régi kehelybe. S mikor a cigányasszonyhoz ért, abból kínálta meg. Rajta tul az új közös kehelyből ittak a többiek.

A hivek megnyugodtak a megoldásnak ebben a módjában. A megalázott cigányasszony azonban alig tudott helyre támo-lyogni. Annyira fájt neki a megalázás. A padban aztán magához tért.

— Egyenlőség, egyenlőség — sugdosta. Egyszer csak kapta a könyvét s mielőtt vége lett volna az istentiszteletnek, eltűnt a templomból.

Attól kezdve nem látta senki a templomban.

* * *

Elmult a nyár, Megjött az ősz. Beállt az iskola. Mária felöltözött szépen s beiratta unokáját a nagyreményű Marczit az iskolába. Egy kicsit elkésve iratta be. Már az első padok mind megteltek. Csupán az utolsó hármast ülésű pad vala még üres. Marczi tehát oda került.

A gyermekek között valami szájpenész keletkezett. Az orvos a bajt ragadósnak nyilvánította s tovatérjedésének akként akart véget vetni,

tán felesleges dolgot, hogyha e kérdést a mai alkalommal fejtegetés tárgyává teszem s egy rövid felolvasásban megvilágítom.*

Fejtegetéseim folyamán megismertetem először az ó-kor, illetve a biblia világnézetét; azután rámutatok arra, hogy a világról való felfogás a természettudományok fölfedezései folytán minő átalakuláson ment keresztül, s végezetül arra a kérdésre válaszolok, hogy az új világnézet ellensége-e a keresztyén vallásos hitnek?

A régi világnézet nem csupán a zsidóság képzetét tükrözi vissza, mivel a közönséges felfogásban nem volt semmi különbség a zsidó és a pogány népképzet között a föld határaival és a többi világtestekhez való viszonyáról. Ha voltak is egyes vizsgálók a görög ó-korban Plátó és Árisztótelesz óta, akik a föld gömbalakját sejtették, sőt saját tengelye körüli forgását is vitatták, nem késett ezeket a közvélemény istenteleneknek bélyegezni. A nagy sokaság képzetében a föld egy tengertől körülvevő nagy tányér maradt, mely fölött az ég mint egy erős boltozat terül el s a nap, hold és csillagok rajta mozognak. A föld alatt pedig van az alvilág, a halottak országa, az

* Felolvasásom megírásánál Schramm, Lang és Mancho idevonatkozó dolgozatait használtam.

elköltözött lelkek hazája. — A biblia világnézete is, főbb vonásaiban megegyezik az ó-kori népek képzetével s mondhatni: csak az egy Isten eszméje által különbözik a világról való pogány felfogástól. Ennek igazolásául legyen szabad a szentírásnak — s főleg az ó-szövetségnek — a világra vonatkozó nyilatkozatait összefoglalnom.

Ami a földet illeti, ez a bibliai írók nézete szerint is szilárdan és mozdulatlanul áll a mindenség középpontjában. Minden, ami rajta kívül van, csupán érette létezik. A föld az isteni teremtés tulajdonképpeni tárgya. A nap, hold és csillagok csak érette teremtettek és pedig a negyedik napon »szerzé Isten a két nagy világítót: a nagyobbik világítót, hogy uralkodjék nappal és a kisebbik világítót, hogy uralkodjék éjjel« (1 Móz. I. 16.) és »hogy legyenek jelei az időknek — napoknak és esztendőknél« (1 Móz. I. 14.) t. i. szabályozói az emberi rendnek és a vallásos ünnepeknek. A csillagok — úgy látszik — csak függelék gyanánt szerepelnek a nap és a hold mellett, mert a teremtés története csupán ennyit mond róluk: »Szerzé Isten a 2 nagy világítót — és a csillagokat.« Azt is lehetségesnek tartották a régi zsidók, hogy a csillagok bizonyos körülmények között leesnek az égboltozatról a földre,*

* Mát XXIV. 29. »Azon napoknak gyötrelmei után... a csillagok le hullanak az égről és az eget erősségei megrendülnek.«

hogy minden gyermeknek külön-külön ivópoharat rendelt. Természetesen a Marzi gyereknek is.

Mikor meghallotta Mária cigányasszony, szörnyű dühbe jött:

— Hát már az iskola is, nem elég a templom! Ezt már nem tűröm.

Felrohant az iskolába s rátámadt a tanítóra:

— Minek ültette külön az én unokámat? Nem olyan gyermek az, mint a többi? Minek vétetett neki külön poharat? Nem olyan annak a szája, mint a többinek?

— Azért ültettem külön — válaszolt a tanító — mert későn jött. Másutt már nem volt hely. Azért vétettem vele külön poharat, mert minden gyermekkel vétetett az orvos. Ő sem képezhet kivételt.

Mária asszonynak hiába beszélt. Bőszültében nem hallgatta az okos szót. Csak az ő nótáját fujta:

— A templom is, az iskola is, a pap is, a tanító is. Verje meg a Devla az ilyen egyenlőséget! Sülyedjen el ez a rongyos falu templomostól és iskolástól! Gyere fiam, hagyjuk itt ezt a rongyos falut!

Megfogta az unokája kezét és magával ragadta őt.

S elköltöztek a cigányok.

A tiszteletes ur csakhamar megtudta a történeteket. Mélyen elszomorodott az ő szívében. S gondolatban ilyenképpen monologizált:

— Hibáztam volna, mikor az egyenlőségről beszéltem, hogy a jónak magját hintsem ebben a mi egyenlőtlenségre épített és berendezett világunkban?

Nem, nem hibáztam. A lelkiismeretem imé, nem vádol. Bészélni kell a jövő nagy igazságairól még abban az esetben is, ha pillanatnyi kellemetlen következmények járnának vele. Magvetés nélkül nem lehet aratás.

De nemcsak beszélni, tenni is kell. A magvetés további munkálkodás és isten-áldás nélkül nem biztosít aratást.

A nagy forradalom szentháromsága közül az egyenlőség valósult meg legkevésbé; mert megvalósulása a nemzetek nevelését kívánja, az egyenlőtlenséget fokozatosan megszüntető, az egyenlőséget részenként megvalósító társadalmi intézményeket követel. Ezen intézmények egyre szaporodnak, de még nagyon messze vagyunk tőle, hogy az emberek között lehetséges egyenlőség biztosítására elegendő számmal legyenek. Szaporítani kell tehát ezen intézmények számát. Talán az Ur vacsorát is akképpen kellene kiosztani, hogy ne adjon alkalmat e szent cselekedet az egyenlőtlenség éreztetésére. Mért ne lehetne minden hívőnek, ki az ur asztalához járul, külön-külön pohara? Lám a katolikusoknál ez már meg van. Kinek-kinek meg van a maga szent ostyája!

Egyenlőségnek dicső országa, mily messze vagy! Milyen nagy utat kell még tennünk, míg határodat átléphetjük. De menjünk szakadatlanul, hogy valaha átléphessük. Mi nem lépünk be az ígértföldre, az bizonyos. Nem tesz semmit. A nagy dolgok nemzedékek munkái. Ha minden nemzedék csak olyan fákat ültetne, melyeknek maga szedné gyümölcsét, az emberiség haladása megszűnnék

Ember János.

amiből kitetszik, hogy azoknak valódi nagyságáról sejtelmük sem volt.

Olyan képzetekkel is találkozunk, amelyek arról tanuskodnak, hogy a régiek a csillagokat élőlényeknek, szellemi hatalmaknak (angyaloknak és ördögöknek) gondolták. Innen eredt az a hit, mely még a középkorban a keresztyénség kebelében is fenntartotta magát, hogy a csillagok s különösen a plánéták bizonyos befolyást gyakorolnak az emberek sorsára. Az egyházi atyák is az égből lebukott fényes hajnalcsillag alatt — amelyről Ezs. XIV. r. 12. v.-ben van szó — a *sátánt* értették s így keletkezett később a »Lucifer« elnevezés.

(Folyt. köv)

Isten igéje.

Miért?

I. Kor 14 2. Aki irást magyaráz, az embereknek szól épülésre, intésre és vigasztalásra.

Titkot fejt meg előttünk az apostol. Azt, melynek megfejtése a mi hivatalunk legszentebb célja. Felfejti az Irás magyarázásának rejtelmét. És ezt hangoztatni manapság, midőn nemcsak a nyájra támadnak kívülről farkasok, hanem a nyáj jámbor juhái is farkas bőrbe öltözötten támadnak emitt-amott a pásztorra: mondhatnám, hogy szinte alkalmoszerű.

Sokan vetik fel a kérdést: vajon szükség van-e egyáltalán a keresztyénségben a papra? Próbálgatják így is, úgy is csavarni a kérdést, hogy annál erősebben hangozzon a számadásra hívó »miért«? Miért és miért? Azért, mert szükségük van az embereknek épülésre, intésre és vigasztalásra. Aki bevallja, hogy olyan tökéletes, minél tökéletesebbet gondolni sem lehet, aki minden indulatjában a lehető legnemesebb, akit még a bánat sem érhet el soha: az elhagyhatja az Irást annak magyarázni sem kell többé. De amíg lelkünk éhezik és szomjuhozik, indulataink a tisztaságban fogyatékosak, és csapások, bánat iránt fogékonyak vagyunk, addig kell és szükségünk van az Irás magyarázásra. Az előbbiekből még azt sem gondolni, hogy minden irás magyarázó tökéletes. Csak gyenge munkás az Ur szőlőjében, kinek hivatása építeni minden lélekben Istennek országát.

A ki Irást magyaráz, az embereknek szól épülésre.

Minden lélek egy köve az Istenországa épületének. Szegelet kővé tenni minden lelket a legnemesebb feladat. Feltárni mindenki előtt az utat a boldogsághoz, a harczmezőt megmutatni min az idvesség harcza harczoltatik. Ennek sokféle utja jelöltetik meg. Megépíteni mint Omri Samaodát a mi boldogságunk Edenét, felékesíteni hittel, mint Akhab elefántcsonttal építé meg palotáját, a mi lelkünket erőssé tenni, mint Dávid építé erősnek Milót és bevégezni egész a tökéletességig — a mint az Ur templomát Salamon — a mi hitünk templomát is Ez az építés módja.

De nemcsak épülésre, hanem intésre is szól, ki Irást magyaráz. Náthán próféta szembeszáll a hatalmas Dávid haragjával is (Sám. II. XII.), csak hogy intésének súlyt tudjon adni a megtéved király megjavítására. Keresztelő Jánosnak Heródes fejét véteti, csak az intésért. (Mát. XIV. 3.) Zedekíástól az intésért Jeremiás tömlöczöt szenved (Jer. 32. 2—4.), hogy az intés hatalmát a maga csorbitatlan épiségében tarthassa fenn. És a mai utódai a prófétáknak nem szenvednek-e az intésért? Nem kell-e az irás magyarázásnak mégma is kérhetetlen szigorussággal irtani a bűnt, ápolni a hitet, ültetni a Krisztus evangeliuma kicsiny plántáit, hogy intéssel őrizze a gyenge

Gróf ANDRÁSSY GYULA

csemetéket? És nem támad-e fel ellene az erő, hogy nyersségével győzzön ma is? A hány a papsággal és pappal elégedetlen embert látok, mind innen veszi elégedetlenségének tápszerét. Ime a »miért« titka emitt is.

És e titok legteljesebben domborodik az irás-magyarázás vigasztalásában. Ki az, kinek vigasztalásra ne lenne szüksége? Senki. Mindenkit még a királyokat is lesujtja a bánat, mindenkinek — még a legboldogabb nőnek is — vendége a szomorúság. Ennek a hány ember, annyi az oka. Egynek fáj a kedves elvesztése, más apját siratja, harmadik hitvesét könnyezi, amott a gondok okoznak nehézséget, emitt meg a »nincs« csal bus sóhajokat. És ezeknek egytől egyig megnyugvást adni, az Irásból annak a szent igazságnak feltüntetésével, — hogy az Isten mindegyikünket nevel még a gyászban, tanít még a kárban is — a mi üdvösségünkre. Ez a vigasztalás fenséges

czélja. A kik az irást így olvasták tegyék szívükre kezüket és mondják, hogy nekik nem volt soha vigasztalásra szükségük, akkor azt elmondhatják, hogy nem értik a »Miért« titkait.

Jeremiás profétának megrendeli az Ur, hogy fehér lenövet kössön derekára és elmenvén ássa el az Eufrátes mellett. Sok napok után érette elküldi. A mikor kiássa észreveszi, hogy az őv megrothadott és semmire kellő. Ha hitünket — melylyel felövezett az Ur — levetjük, mint az elásott prófétai őv elvész, ellenben ha az Irás magyarázás gyakorlásával tisztogatjuk: üdvösséget nyerünk.

Osváth Lajos

Rákóczi.

Isten veled márványtenger!
Bugó platán rezgő lombja!
Nem ti fogtok már engemet
Elringatni mély álomba.
Szabad lett az ut előttem,
Indulhatok vigan, bátran.
Vár a Duna, vár a Tisza,
Vár mindenki szép hazámban!

Kisküküllő csendes völgyén
Petőfi siet hozzája:
»Én vagyok a szabadságnak
Csatákszülte csalógiánya!
Érkezésed egyre vártam
S tudtam, eljössz diadallal.
Emlékedet már ezután
Én övezem körül dallal!...«

Debreczeni szellő szárnyán
Kossuth Lajos megy elébe:
»Isten hozott nagy elődöm,
Hazám örök dicsősége!
A magyar nép szolganemzet
Soha többé nem fog lenni.
Hárman vagyunk már ezután,
Ha még egyszer el kell menni!«

Nógrádi Pap Dezső.

Egyházi élet.

Vallásos estélyek. A brassói ev. ref. egyházközségben a téli idény folyamán eddig 11 vallásos estély tartatott. Az adventben felolvasott négy alkalommal Péchy Árpád lelkész. 1. »Isten országáról«. 2. »Isten országának Uráról és megalapítójáról Jézusról«. 3. »Az Isten országába való bejuthatás feltételeiről és akadályairól«. 4. »Isten országa polgárainak ismertető jeleiről«. 5. Felolvasott továbbá Kenessey Béla kultur főmérnök »Van-e Isten?« czimen. 6. Ugyan ő »Az erkölcs« mivoltáról. 7. Gyárfás Sándor s. lelkész »A kijelentés az ó és új szövetségben« összehasonlító alapon. 8. Dr. Gencsy Endre »Multam emlékei« czimmel. 9. Ugyan ő »Dánia vallási és

társadalmi viszonyairól. 10. Ugyan ő bevégezte »Dánia vallás társadalmi viszonyairól« felolvasását. 11. Csulak Lajos tanító felolvasott »Száz ezer frank« czimmel. Minden alkalommal közreműködött a ref. ifjusági énekkar. Ezen kívül esténként 2 szavaltat volt a tanuló ifjuság által előadva. A műsorok többi számaait szóló, duett ének, és zene tették ki. A jövő szombaton Orbán Ferencz főgondnok fog felolvasni. Az utolsó estély márczius 15-én lesz, a közép isk. ifjuság által rendezve, Péchy Árpád lelkész vezetése mellett, márczius 15-iki programmal és jelleggel. Az estélyek iránt általában a közönség mindvégig élénk érdeklődést tanusított, úgy, hogy esetenként zsufolt házban tartattak a szép és tanulságos felolvasások.

Thamó Gyula, alpestesi lelkész társunk febr. 19-én bucsuzott ki az alpestesi egyházból és márcz. hó 5-én köszönt be a *kökösi* egyházba. Kísérje munkálkodását Isten áldása új helyén is!

Az egyházi adózásról. A barsi ref. egyházmegyei lelkész értekezlet érdekes és erélyes hangú feliratot terjesztett a ref. zsinat elé, mely most el van napolva, de a tavasszal újra összeül tanácskozásait folytatni. A felirat arra kéri a zsinatot, hogy az egyházi adózás kérdésében elfoglalt álláspontját változtassa meg. A zsinat ugyan az adóügyi javaslatot még nem tárgyalta le egészen, de már látszik, hogy a zsinati atyáknak mi az álláspontja. Az adókulcsra nézve, a mi a legfontosabb, a törvényjavaslat 282. §-a ugyanis azt mondja, hogy minden 20 éven felüli egyénre kötelező az egyházi adófizetés és pedig a fejadó a legkisebb 2 korona, a legnagyobb 20 korona legyen kinek-kinek tehetsége szerint, ezenkívül birtoka után fizesse mindenki állami adójának 10 százalékát. Antal Gábor püspöknek kedvezően fogadott javaslata pedig azt mondja, hogy a fejadó legyen egyforma, mindenkitől 2 korona 50 fillér; a birtokadó pedig 10 százalék. E szerint, azt mondja a barsi felirat, a teher legnagyobb része nem a birtokra, hanem a fejekre hárul, a mi nem igazságos, mert azok a fejek bizony sokszor szegény fejek. Ezt az állítását világos példákkal igazolja a felirat. Felhoz három olyan barsi községet is, a hol e kulcs szerint a fejadóból háromszor annyi folya be, mint a birtokadóból. Például Kis-Sallóban 7—8 száz református van, ebből 540 a husz éven felüli, tehát egyháziadó köteles egyén. Ezeknek összes állami adója 4 ezer korona. Ennek 4%-a 400 korona. A birtok után tehát ennyi jönne be. Az 540 fej után pedig csak 2 K. 40 f.-jével számítva is 1350 korona. Már most, ugymond, ha meggondoljuk, hogy hiveinknek jó fele része napszámból élő szegény ember. hát kttünik, hogy e szerint a kulcs szerint a szegény emberek egyházi terhe nem fogy, hanem növekszik. Azt ajánlja tehát, hogy olyan kulcsot állapítson meg a zsinat, a mely szerint épen megfordítva, a birtok után folyjon be háromannyi adó, mint a fej után. Igaz, hogy így több állami kiegészítésre lesz szükség; de az nem baj, mert az a cél, hogy a hivek terhein könnyítsünk, és az állam meg sem érzi,

ha hű fiait néhány százezer koronával többel kell segíteni. De igaz is, hogy ha már állami egyházzá lettünk lassanként, hát legalább lássuk hasznát.

Hálás köszönet. A jó ember az ő szívének kincseiből hoz elő jót. Ezt tette ujabban is nagydebreci nagybirtokos és hivem Barcsay Tamás ur ő méltósága, ki erős kálvinista hite, egyházunk és fajunk iránti szeretete, meg a hálás emlékezet által indítva első neje. szül. br. *Bornemiza* Eszter ő méltóságának emlékére alsó-ilosvai ev. ref. egyházközségemnek egy kőtorony építésének alapjára 500 azaz ötszáz koronát adni kegyeskedett. Midőn a jó példa követésének kedvéért e becses lap hasábjain is nyugtázom, ő méltóságának magam és egyházközségem nevében hálás köszönetet mondok. Alsó Ilosva, 1905. febr. 28. *Nemes Ferencz*, ev. ref. lelkész.

Mai képünkhöz

Gróf *Andrássy* Gyulát mutatjuk be a »Vasárnap« olvasóinak. Hogy a legközelebbi képviselő választásokon az egyesült ellenzék győztesen került ki a küzdelemből: az jó részt gróf *Andrássy* Gyulának tulajdonítható. *Andrássy* hű embere a királynak, s hűve a 67-es alapnak is. Mindennek daczára a nov. 18-iki házszabály sértést nem helyeselte. — Kilépett a szabadelvű pártból. *Nemesak*, hanem annak megtorlása végett, a vezetése alatt álló csoport szövetkezett a többi ellenzéki pártokkal. Így nyertek többséget. Választások után a király elsőbben *Andrássy*t hallgatta ki, s őt bizta meg a kibontakozás előkészítésével. Hogy ez még nem sikerült, az nem rajta mult. *Andrássy* kétség kívül a jövő embere.

Vegyes hírek.

A válság még nem ért véget. Az átmeneti kormány alakításába sem a volt kormánypárt, sem az egyesült ellenzék nem ment bele. Gróf *Andrássy* Gyula erről jelentést tett a királynak, és írásban előadta véleményét, hogy miképpen lehetne a kérdést megoldani. Ő Felsőge a döntést magának tartotta fenn, de mielőtt határozná, több magyar és osztrák politikust fog meghallgatni.

A képviselőházban a legutóbbi ülésen a Ház elnökeit és jegyzőit választották meg. Minden tisztviselő az ellenzék sorából került ki, kivéve két jegyzőt, kiket párt egyezség útján, a szabadelvűpártból választottak. Elnök lett: *Just* Gyula a Kossuth párt tagja, alelnökök: *Bolgár* Ferencz a szabadelvű pártból kivált semleges és *Rakovszky* István néppárti képviselő. A képviselőház márcz. 8-ig elnapolta magát.

Uj tizkoronások. Ezerkilencszáz márczius harminczegyedikén bocsátották ki a forgalomban lévő tizkoronásokat; most pedig — alig öt esztendei élet után — bevonják őket s ujakat bocsátanak ki helyettük, amelyek 1904. január másodikáról lesznek keltezve. Február huszonötödikén kezdték meg a tizkoronások visszavonását s ugyanakkor bocsátották ki az ujakat. Az uj bankjegyek így néznek ki: Az uj 10 koronára szóló jegyek rétalakja 135 milliméter széles és 80 milliméter magas, mindkét oldalukon vízjegy nélküli papíron vannak nyomtatva, az egyik oldalon magyar, a másikon német szöveggel. A magyar oldalon az ausztriai császári sas helyén a magyar szent korona országainak czimere, a rozetta két oldalán pedig különböző nyelvű érték-megjelölés helyett csak egy ilyen van magyar nyelven e szavakkal: »Tiz korona«. A jobboldalu keret közepén kör alakú kivágásban cszményi gyermekfej van, melyet felül, jobbról és balról, szintugy alant a közepén, egy-egy koszoru környez. Az alsó középrozetta és az övező keret között lemez fekszik, melyen fehér írással sötét alapon ugy a magyar, mint a német oldalon e büntetési határozat áll: »A bankjegyek utánzása a törvény szerint büntetettik«. A tarka alapnyomás dombormű módjára vésett mezőt képez, mely felváltva négyzetes diszitményből és a »10« számból áll. E mező az íráslemez közepén nagy »10«-essel van ellátva és ott tisztán vörös színtű. A jegy német oldalán a sorozat, a magyar oldalon ellenben a szám van zöld színnel nyomtatva és pedig jobb és balfelől az illető országos czimerektől. A jegyszöveg a bank cégjegyzésével a jegy magyar szövegű írásmezejében ekként hangzik: Az Osztrák-Magyar bank e bankjegyért bárki kívánságára azonnal fizet bécsi és budapesti főintézeteinél, tiz korona törvényes érczpenzt. Bécs, 1904. január 2-án. Osztrák-Magyar Bank. *Bilinski*, kormányzó. *Schreiber*, főtanácsos. *Pranger*, vezértitkár.

Kossuth-föld. A Pestmegyei Kossuthfalván Szabó Zsigmond tulajdonában van egy középszerű terjedelmű földbirtok, amely Kossuth Lajos, a nagy kormányzó tulajdona volt. Mielőtt a kormányzó az 1848—49-iki önvédelmi harcunk lezajlása után kiment volna idegenbe, ezt a földterületet néhai Sebess Emilnek, egyik hű házi hivatalnokának ajándékozta, hogy ezzel jutalmazza meg az ő jó szolgálatait. Időközben Sebess Emil elhalt, de özvegyének még életében szóban és írásban meghagyta, hogy birtokukon egy emléktáblát helyeztessen el, a mely Kossuth-emléktáblán az a körülmény, hogy az említett föld a kormányzó tulajdona volt — feltüntettessék. Ez a föld a közeljövőben birtokost fog cserélni, mert a jelen-

legi tulajdonosa eladni készül azt. De azon a környéken idegen nemzetiségek is laknak, főképpen tótok, s így félő, hogy az a föld, amely valamikor a nagy kormányzó saját tulajdona volt, idegen nemzetiségű és magyar gyűlölő emberek kezeibe kerül s közöttük mai értékéből sokat fog veszteni. Kossuth Lajos emléke iránt való kötelesszerű kegyeletből illő volna, hogy ha ezt a jó fekete földet, a melyen egykor Ó járt, s a mely az ő tulajdona volt — megmentjük s rajta (közel van a fővároshoz) valami állami intézetet létesítsünk. Ennyivel tartozik az állam, de a társadalom is a Kossuth név tiszteletének, s hisszük, hogy nem fog idegen nemzetiségű emberek tulajdonába átmenni.

A főrendiház tagjai. A főrendiháznak összesen 395 tagja van. Ebben az uralkodóház képviselve van 16 főherceggel. Van a tagok között 29 latin és görög szertartású r. kath. egyháznagy. Tíz görög-keleti egyháznagy. Három református püspök Kis Áron, Kun Bertalan, Antal Gábor és báró Vay Béla, mint a legidősebb ref. egyházkerületi főgondnok. Három ág. evangélikus püspök, továbbá báró Prónay Dezső, mint az evangélikus egyház egyetemes főfelügyelője, Laszkáry Gyula és Ihasz Lajos egyházkerületi felügyelők. Dániel Gábor az unitárius egyház főgondnoka. Tizenhárom ország-zászlós ur, beleértve a fiumei kormányzót is. A hivataluknál fogva jogosítottak öten vannak, még pedig a Curia elnöke és másod-elnök, a kir. közigazgatósági bíróság elnöke és másod-elnöke és a budapesti kir. ítélőtábla elnöke. A horvát-szlavon-dalmát országgyűlésből küldött három tag. A mágnások közt van hét herceg, köztük Kóburg Fülöp kir. herceg; gróf szásznyolczvanhárom (183), báró negyvenöt (45). Végre hetvenhárom (73) olyan tagja van a főrendiháznak, akiket egyrészt a király élethossziglan nevezett ki ilyenekül, másrészt, akiket a főrendiház újjászervezésekor maga a főrendiház választott meg a régi jogosultsággal bírók közül. A felekezetek sorában a zsidó hűfelekezet, mint ilyen, nincs képviselve a főrendiházban, azonban a kinevezett főrendek között öt zsidó vallású van és pedig; Bródy Zsigmond, Chorin Ferencz, hatvani Deutsch Sándor, Kornfeld Zsigmond és Sváb Károly.

Szomoru temetés. Olvasóink már ismerik a Tordai Józsefné szomoru történetét. A szerencsétlen asszony kivánsága beteljesült. Meghalt a két gyermeke, s rá meghalt ő is. A nagyobbik fiu a lövés után rögtön meghalt. A kisebbik fiut operálták; a golyót eltávolították, de hashártya gyulladásban ő is két nap múlva követte testvérét. A két gyermeket egy koporsóban február 25-én helyezték örök nyugalomra. Mikor a gyermekeknek gyűlöre a harangot meghuzták: akkor halt meg az édes anyjuk is. Halálát szintén a lövés okozta. Az anya temetése február 27-én történt meg nagy részvét mellett. Szomoru temetés volt mind a kettő, illetve mind a három. Isten őrizzen ilyenektől minden embert!

Fiát ölte meg. A somogyvármegyei Igar községben az elmúlt éjjelek egyikén Tóbiás Ferencz gazdaember gyanus zajt hallott a padlásról. Tolvajt gyanított, hát fegyvert ragadva, az udvarra sietett. Alig haladt pár lépést a padlás-feljáró felé, egy sötét alak ugrott át a kerítésen, aki éles füttyentés után eltűnt. Tóbiás ezen adott jelből az következtetve, hogy a padláson még van valaki, felment a padlás szájáig és bekiáltott: van-e ott valaki. Választ nem kapott, de ehelyett észrevette, hogy a kémény mellett valaki meghúzódott. Fegyverével célba vette a sötét alakot és lőtt. A lövés után hangos jajkiáltást hallott Tóbiás, de úgy rémlett előtte, mintha a saját fia hangját hallaná. Amint lejött, benyitott az istállóba, ahol a fiu aludni szokott. De ott nem találta a legényt. Borzasztó sejtelve támadt. Lámpát gyújtott, aztán fölment a padlásra, ahol saját 19 éves legényfiát találta, aki nagy vértócsában vonaglott. A szerencsétlen ember rögtön orvost hívatott, de már nem lehetett segíteni a legényen, aki még aznap meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy a fiatal Tóbiás egy Sütő János nevű legény-pajtása unszolására kukoriczát akart lopni az apjától, hogy azt eladja. Ime, a bűn, hogy boszulja meg magát. Igazán szomoru történet.

Gabonapiacz Budapesten.

február 23.

Buza:	100 kilónkint	19 k. 95 f. — 20 k. 70 f.
Rozs:	»	15 k. 00 f. — 15 k. 50 f.
Árpa:	»	14 k. 40 f. — 14 k. 80 f.
Törökbuza:	»	15 k. 55 f. — 15 k. 75 f.
Zab:	»	14 k. 25 f. — 14 k. 75 f.
Repcze:	»	22 k. 10 f. — 22 k. 50 f.

A »Vasárnap« szeretet munkája.

Az erdélyi ref. egyházkerület »Egyházi Értekezlete« az idén is 40 példányban rendelte meg a Vasárnapot. Szerkesztőségünk a következő helyekre küldi: 1. Damosi ref. egyház. 2. Azuga. 3. Felső-Tömös. 4. Alsó-Csernáton. 5. Szászlóna. 6. Kis-Iklód. 6. Vizszilvás. 8. Szász-Fenes. 9. Magyarós. 10. Kis-Kapus. 11. Vármező. 12. Mező-Pagocsa. 13. Magyar-Léta. 14. Alsó-Jára. 15. Magyar-Gezse. 16. Pata. 17. Szilágy-Kövesd. 18. Czege. 19. Maros-Szentanna. 20. Magyar-Bénye. 21. Asszonynépe. 22. Nagy-Kede. 23. Miklósvár. 24. Ó-Radna. 25. Szász-Fellak. 26. Hosszu-Aszó. 27. Farczád. 28. Tihucza. 29. Predeál. 30—31. Magyar-Bölkény. 32—34. Szilágy-Somlyó. 35. Dobó. 36. Székelyudvarhely. 37. Brassó. 38. Bácsfalu. 39. Türkös. 40. Zágon. Kelt Székelyudvarhely, 1905. febr. hava. A szerkesztő.

